

Bil je odličen pedagog, ki je znal iz kamnoloma znanja natančno izbrati le tisto kamenje, ki služi za dobre temelje kvalitetne hiše. Njegove besede so imele težo. Sistematično urejene v predavanje ali strokovni prispevek so se sprva zdele preproste, enostavne, lahko berljive. Ob natančnem branju in poslušanju pa so bile kot kozarec vina pozne trgatve natančno prebranih desetine-tisoče jagod.

Učil je z dejanji in z besedami. Predaval je z nalezljivim entuziazmom. Znal je izbrati in nadgraditi, združevati klinično, znanstvenoraziskovalno in pedagoško delo. Znal je privabiti mlade ljudi iz različnih okolij, z različnimi navadami in vrednotami. Bil je učitelj z ohranjenim kratkotrajnim in dolgotrajnim spominom, tako za uspehe kot napake iz svoje poti. Včasih je bil neizprosni sogovornik, ki pa ni poznal zamer in užaljenosti. Učil nas je medicine kot stroke in učil nas je življenja. Topel odnos do bolnikov je presegal zgolj zdravljenje in varovanje zdravja. Vzpodbudne misli in iskren nasmeh je tudi neozdravljivo bolnim prinesel delček sonca v sivi vsakdan. In tudi, ko si se znašel na drugi strani, kot bolnik, me nisi razočaral. Boril si se do zadnjega dne, upal, zaupal, tvegaj, verjel. Številne operacije, kemoterapija, naporni diagnostični postopki, ves trud učencev in kolegov se je končal z jutranjim piskom telefona, žalostnim glasom, solznimi očmi in mislijo:

*Kup mesa in kosti,
Nekaj litrov rdeče krvi,
V možganih sivina in belina.
Se tu skriva človeka veličina?
Tam kjer za roke je praznina,
Tam se bistvo skriva.*

Za teboj spoštovani učitelj, dragi Žane je ostala(o) velika(o) praznina(e), a v solzi žalosti se lesketajo le lepi spomini. Hvala, ker si me učil živeti, sprejemati uspehe in poraze, razočaranja in veselje.

»Prisežem na Apolona Zdravnika in Asklepija in Higieio in Panakeio in na vse bogove in boginje ter jih kličem za priče, da bom moža, ki me je izučil v zdravniški vedi, spoštoval kakor lastne starše...«

Poglej kako je lepa in temne laske ima, potlačen nosek in tako je glasna...

Hana, reči oči, ooočii... hvala, prosim...

Pazi, kje se zopet plaziš, ne stopaj tako visoko, ne teci prehitro...

Primi žličko z desno roko, takole poglej... vse pojej...

Napiši S, S kot zavita kača...

Naredi nalogo, drži obljubo, bodi pridna...

IN MEMORIAM

PRIMARIJ LEOPOLD BUDNA, DR. MED.

Ivo Raišp

Marca 2003 smo pokopali primarija Leopolda Budno, dr. med., slovenskega zdravnika, ki je bil eden izmed nas mnogih – pa vendar po svoje poseben in edinstven – po vsem, kar je bilo značilno za njegovo življenje.

Rodil se je l. 1921 v kmečki družini s številnimi otroki. Osnovno šolo je končal v domačem kraju Rožno pri Blanci v Posavju, gimnazijo (tedaj najprej nižjo, nato višjo) je pohajal v Ljubljani. Že v nižji gimnaziji se je moral preživljati sam, od doma ni bilo sredstev za šolanje.

Po maturi je delal med vojno nekaj časa najprej kot fizični delavec, kasneje kot poštni uradnik. Ob koncu druge svetovne vojne so ga tudi mobilizirali k domobrancem, od koder je pa pobegnul in bil zaradi tega tudi zaprt. Leta 1945 se je vpisal na Medicinsko fakulteto v Ljubljani. Bil je vseskozi zelo dober študent, imel je pa nekaj težav zlasti prva leta študija v zvezi z dogodki med okupacijo.

Po končanem študiju je stažiral v bolnišnici v Mariboru, nato pa bil nekaj let splošni zdravnik najprej v Šoštanj, nato v Ve-

lenju, nato pa tri leta v Kozjem, za tem tudi kratek čas v Šmarju pri Jelšah. Iz vseh teh krajev je venomer pošiljal dobro obdelane bolnike v celjsko bolnišnico.

Leta 1960 je presedlal v Splošno ambulanto v Črni, kjer je bila doma njegova žena Anča. Tam je služboval do l. 1964, je pa tam zbolel za pljučno tuberkulozo, zaradi česar se je moral zdraviti skoraj leto dni na Pohorskem dvoru. Od tedaj ni bil več sposoben za terensko službo, zato je sprejel delo kot specializant na Internem oddelku bolnišnice najprej v Črni, ko se je pa tam bolnišnica ukinila, pa v Slovenj Gradcu, kjer je tudi l. 1968 postal specialist internist. Na Internem oddelku je dolga leta vodil odsek za diabetes, deloval v diabetični ambulanti in bil aktiven zlasti v zdravstveni prosveti diabetikov v okviru Društva diabetikov Slovenj Gradec. Iz tega časa izvira tudi nekaj njegovih strokovnih predavanj in publikacij, kar je pogoji- lo leta 1987 pridobitev naziva »primarij«. Na tem mestu je ostal do upokojitve l. 1990.

Na Internem oddelku je veljal za zelo vestnega in strokovno podkovanega internista, znal je pa tudi vselej najti izredno

dober odnos do bolnikov. Bil je tudi zelo aktiven v slovenjegraški podružnici Slovenskega zdravniškega društva, bil je tudi 8 let predsednik te podružnice in ta leta štejejo med najuspešnejša tega društva. Bil je tudi dolga leta član Endokrinološke sekcije SZD.

Dolga leta je objavljajal, od 1971 do 1978 22-krat, v Zdravstvenem vestniku šaljivo medicinsko kroniko pod naslovom »Vrabčki z naše strehe«, podpisoval se je kot Le-A-Bu. V teh sestavkih je na zelo zbadajoč, vendar izredno dostojen način kritiziral prilike v slovenskem zdravstvu. Verjetno je najbolj po teh »vrabčkih« bil znan vsem slovenskim zdravnikom.

V družini je bilo harmonično. Njegova žena, študijska kolegica, je končala medicino nekaj let za njim, saj je vzgajala dvoje sinov, razen tega pa bila tudi večkrat in dolgo bolna.

Leopold Budna je imel v svojem življenju precej trnjevo pot. Kot samorastnik je postal zdravnik, premagoval vse življenje včasih prav težke ovire in pri tem vedno ostal pokončen, dobrohoten in vsestransko pozitiven človek in zdravnik. Bil je izredno razgledan zlasti v slovenskem slovstvu. Mnoge kolege je z njim vezalo ne le uspešno sodelovanje, temveč tudi iskreno osebno prijateljstvo.

Slovenski zdravniki smo z njim izgubili dobrega kolego, ki je bolnikom, ki so se mu zaupali, mnogo več dal, kot je za to kdajkoli dobil. Ne bomo ga pozabili.

Delo SZD

POROČILO O POSVETU »ZAKAJ SE BOLNIKI PRITOŽUJEJO NAD ZDRAVNIKOVIM DELOM«

Slovensko zdravniško društvo je dne 25. marca 2003 organiziralo posvet »Zakaj se bolniki pritožujejo na zdravnikovem delom«. V dvorani Inštituta za varovanje zdravlja se je posveta udeležilo 60 zdravnikov in drugih zainteresiranih za tematiko posveta, vključno z novinarji. Na posvet smo povabili regijska zdravniška društva, strokovna združenja in sekcije SZD in vodstva zdravstvenih zavodov ter predstavnike občil. Vsi zdravniki in tisti, ki jih je tematika zanimala, so bili vabljeni z obvestilom v Delu. K aktivni udeležbi pa smo pozvali usposobljene predstavnike potrošnikov, Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Zdravniške zbornice Slovenije in še nekatere druge.

Uvodni prispevek z naslovom »Razlogi za nezadovoljstvo bolnikov z zdravniškimi storitvami« je imel **Pavel Poredoš**, predsednik Slovenskega zdravniškega društva.

RAZLOGI ZA NEZADOVOLJSTVO BOLNIKOV Z ZDRAVNIŠKIMI STORITVAMI

Pavel Poredoš

Uvod

Bolniki vedno bolj aktivno sodelujejo v procesu zdravljenja. Pri tem imajo tudi pravico, da izrazijo svoje zadovoljstvo ali nezadovoljstvo z zdravstvenimi storitvami. Pritožba ima več razsežnosti in ne pomeni le izražanje negativnih mnenj, temveč vključuje tudi pohvale, predloge, pripombe in pobude. Tako pritožba tudi za zdravstvene delavce ni več tabu in vmešavanje laikov v stroko, temveč je sestavni del odnosa med bolnikom in zdravnikom. Pritožba je tudi ena od prvin kakovostne zdravstvene storitve, ki ima lahko ugodne posledice za

delovanje zdravstvenega sistema. Zato je Slovensko zdravniško društvo (SZD) podprlo prizadevanja Zveze potrošnikov Slovenije, da se bolnikom omogoči izražanje mnenj in pritožb na čim bolj pregleden način in da se pritožbeni postopki uredijo tako, da bolnik lahko na čim bolj enostaven način izrazi svoje mnenje o zdravstveni storitvi, najprej v ustanovi, kjer je do domnevnega zapleta prišlo, in v primeru neuspešne razrešitve zapleta na primarni ravni, na regijskih in državnih poravnalnih svetih.

Vzroki za pritožbe

Vzroki za pritožbe bolnikov glede zdravstvenih storitev so različni in jih v grobem lahko razdelimo v dve skupini. V prvo skupino sodijo pritožbe, ki se nanašajo na kakovost zdravstvenih storitev, pri tem gre s strani koristnikov zdravstvenih storitev največkrat za oceno, da je prišlo do strokovne napake. V drugo skupino pa sodijo pritožbe, ki se nanašajo na nestrinjanje z obsegom zdravstvenih storitev in na domnevno kratenje pravic, ki izhajajo iz obveznega zdravstvenega zavarovanja. Pritožniki nad kakovostjo zdravstvenih storitev praviloma niso zadovoljni z izidom zdravljenja in so prepričani, da je temu botrovala strokovna napaka. Pri tem je potrebno poudariti, da laiki vsak drugačen izid od pričakovane praviloma opredelijo kot strokovno napako. Toda pri vsebinski opredelitvi nepričakovane izida je potrebno ločiti zaplet od strokovne napake. Zaplet je izid zdravljenja, ki je drugačen od pričakovanega, skratka gre za neuspešno zdravljenje, ki ima lahko za posledico poslabšanje stanja ali celo smrt, in to kljub temu, da je obravnava bolnika potekala v skladu s pravili dobre klinične prakse oz. ni bila narejena nikakršna strokovna napaka. Zapleti so pogosti pri tveganih posegih in se jim ne moremo v celoti izogniti, dogajajo se tudi v najkakovostnejših vrhunskih ustanovah. Pri napaki pa gre za negativen izid obravnave, ki je posledica neznanja ali malomarnosti zdravstvenega delavca, predvsem zdravnika. Razlikovanje med napako in zapletom je pomembno tako z vidika odgovornosti kot tudi glede možnosti in načinov preprečevanja podobnih dogodkov. Na tem področju pogosto prihaja do napačnih interpretacij (tudi v medijih), kajti laična javnost ne more ocenjevati strokovnega vidika zdravstvene storitve, temveč le kakovost komunikacije med bolnikom in zdravnikom, kot je prijaznost, dostopnost, pripravljenost za pogovor in obveščanje o zdravstvenem stanju bolnika, o rezultatih preiskav in o prognozi bolezni. V okviru pritožb zaradi dela zdravnikov sodijo tudi pritožbe na račun nedostopnosti zdravstvene dokumentacije, zaradi slednjega se pogosto pritožujejo zlasti svojci bolnikov.

Pritožbe na račun domnevnega kršenja pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja se najpogosteje nanašajo na dolge čakalne dobe, na plačevanje zdravstvenih storitev in pripomočkov, ki bi po mnenju zavarovancev morali biti dosegljivi brez dodatnega plačila, kamor sodijo ortopedski pripomočki, zdravljenje v zdraviliščih, drugo mnenje in zdravljenje v tujini.

Pogostost pritožbenih postopkov

Pri nas se v zadnjem času pogostost pritožbenih postopkov povečuje, toda to ni odraz večjega števila napak in tudi ne pomeni, da so pri nas zdravstvene storitve vedno manj kakovostne, temveč da se tudi pri nas spreminja odnos med zdravnikom in bolnikom. Bolnik ni več pasivni spremljevalec zdravstvene storitve, temveč vedno bolj postaja partner, ki soodloča pri izbiri metod in načinov zdravljenja. Nadalje so bolniki vedno bolj obveščeni o pravicah, ki izhajajo iz Zakona o zdravstvenem varstvu in drugih aktov, ki opredeljujejo bolnikove pravice, spreminjajo pa se tudi družbeni odnosi in načini komunikacije med različnimi družbenimi sloji ter med porabniki in nosilci določenih storitev.